

TÁRSULATI ÜGYEK.

Jegyzőkönyvi kivonatok a társulat üléseiről.

XIV. VÁLASZTMÁNYI ÜLÉS.

1881, október 19-ikén.

Elnök: SZILY KÁLMÁN.

Titkár előterjeszti a szünetek alatt beérkezett iratokat:

A Vall. és Közokt. Miniszterium 12,006 szám alatt utalványozza az országgyűlés által ez évre megszavazott 4000 frtot. — Köszönettel vétetik.

A V. és Közokt. Min. 5555. sz. alatt jóváhagyja az országos segélyre vonatkozó múlt évi számadásokat.

A Közl. Min. 15,749 sz. a. tudatja

azon feltételeket, melyek mellett a Füzetes Vállalat kiadványai hirlapdíj-jegyekkel lesznek szállíthatók.

A Földm. Min. 33,911 sz. a. tudatja, hogy a Dr. Roeszler L., klosterneuburgi tanár szerkesztése alatt megjelenő „Revue antiphylloxerique“ című folyóirat 12 példányára előfizetvén, egy példányt a Társulat részére küld. — Köszönettel fogadtatik.

Titkár mély elszomorodással jelenti

TAKÁCS JÁNOS

MINISZTERI TANÁCSOS ÉS TÁRSULATUNK TISZTELETI TAGJÁNAK

1881. júl. 6-ikán 68 éves korában történt elhunytát.

Mély megilletődéssel vettük Társulatunk ez egyik legrégebbi tagjának halálhírét, ki a Természettudományi Társulatot gyermek éveitől kezdve egész mai serdült koráig növekedni látta; ki, e Társulatnak 35 éven át tagja, soha sem szűnt meg szóval, tettel, munkával, buzdító példával felvirágzásán fáradozni. Ott látjuk őt a tagok sorában már 1846-ban; ott a tevékeny munkások között 1850-ben, a midőn arról volt szó, hogy a Társulatnak a szomorú napok során szétzüllött tagjait egybegyűjtsék s a már-már kialudni készülő életszikrát a Társulat kebelében új lángra lobbantsák. 1851-től 1855-ig első titkára, 1877-től 1879-ig alelnöke

volt Ő a Társulatnak, és mindnyájan tudjuk, milyen benső buzgalommal, milyen igazi örömmel és odaadással munkálkodott hazánk természettudományi művelődésének előmozdításán. Nem hangzatos szavak, tettek jelezik életét Társulatunk évkönyveiben. Az 1880-ik évi közgyűlés, érdemeinek némi elismeréseül, a Társulat *tiszteleti tagjai* sorába választá.

A halál még korán, váratlanul ragadta őt ki a körből, melyben hazájának, az emberiségnek javán fáradozott; őt elragadta, de emléke megmarad a késő unokák koráig, mindaddig, míg a kegyelet és hála érzete ki nem hal az emberek szívéből.

Titkár jelenti, hogy e halálhír vétele után Kézdi-Vásárhelyen lakó két tagtársat azonnal felkért, hogy a temetésen Társulatunkat képviseljék. — A választmány Ta-

kács János tiszteleti tag halála feletti fájdalomnak e jegyzőkönyvben kíván kifejezést adni.

Titkár jelenti, hogy a Társulat helyi-

ségei megnagyobbodván, annak megfelelőleg rendeztettek. — Tudomásul van.

Titkár előterjeszti a forgó tőke pénztári állását szept. hó végén. — Tudomásul van.

Az orsz. iparművészeti múzeum felszólítja Társulatunkat az 1882-ik év január havában megnyitandó könyvkiállításban való részvételre, melyben a könyvtárak részéről az 1711-ig Magyarországon megjelent munkák vesznek részt. — A választmány megbizsa a könyvtárnokot és a titkárságot, hogy a könyvtárban levő s eme korból való műveket összeállítva, jelentse be a Társulatnak a kiállításon való részvételét.

Titkár jelenti, hogy a Társulat volt régi szolgálója, Jablonszky Ignác, ki a Társulatot 33 évig hűségesen szolgálta, f. év jún. 2-ikán, 81 éves korában meghalt. — Sajnálkozással vétetik tudomásul.

Titkár jelenti, hogy a Füzetes Vállalatból megjelent a 29-, 30- és 31-ik füzet, melyekkel ez évfolyam be van fejezve. Az ígért 15 iv helyett adott a Társulat 16¹/₄ ivet 81 ábrával és 5 képmelléklettel. E vállalatnak 1200 aláírója van.

A könyvkiadó Vállalat III. ciklusa Topinard Antropológiájának szétküldésével be van fejezve. E ciklusban az ígért 150 iv helyett kevés híján 190 nyomtatott ivet adott a Társulat aláíróinak, 522 ábrával és 54 színes műmelléklettel. *Bevett* a Társulat e ciklusa

1. A m. tud. akadémiától	6000	frt.	—	kr.
2. Az aláírók évdíjaiból	25673	"	50	"
3. Kötésdíjakból	4365	"	83	"
Összesen	36039	frt.	33	kr.

Kiadási a következők voltak:

1. Fordítói és revizori díjak	5154	frt.	12	kr.
2. A nyomtatás költségei	11505	"	69	"
3. Műmellékletek és fámetszetek	6775	"	76	"
4. A fűzés és bekötés	4890	"	40	"
5. Kisebb nyomtatványok, szállítás, vegyesek	2041	"	97	"
6. Tiszti díjazás	3823	"	82	"
7. Szolga-fizetés	1440	"	—	"
Összesen	35631	frt.	76	kr.

Levonva a kiadást a bevételből, marad (1881. okt. 15-ikén) bevételi többletül 407 frt. 57 kr.

A IV. ciklusnak eddig 1203 aláírója van. Sajtó alatt van Czögler Alajos műve „A fizika története életrajzokban“; Emery „La vie végéale“ munkájához a clichéek Párisból már megérkeztek s a mű fordítása javában folyik. — Tudomásul szolgál.

A könyvtárba a mult vál. ülés óta Dr. Bene Rudolf újolag 67 művet ajándékozott; Farkas Róbert a Földtani közlöny 1876--80-ik évfolyamait, a Földtani Intézet kiadványaiból 63 füzetet és 2 kötetet

ajándékozott; további ajándékok: Mocsáry Sándor, Magyarország másnejű darázsai; szerzőtől; — Loge Henri IV., Dr. Vásárhelyi Imre ajándéka; Edmund Bugél, Die hygienische Bedeutung des Trinkwassers; szerző ajándéka; — Aurel de Török, Sur la crane d'un jeune gorille; szerző ajándéka; — A m. korona területén levő állami és vasúti távirtdák statisztikája, a Közl. Min. ajándéka; — Dr. Wocke, Catalog der Lepidopteren des europaischen Faunengebietes; Szterényi Hugó ajándéka; — Dr. Borbás Vincze, Az edényes virágtalanok rendszere, és különnyomat referátumaiból a Bot. Centralblatt VI. és VII. kötetéből; szerző ajándéka: — Magyary Ferencz, A teremtés korszaka és a jelen, I—5 füzet, szerző ajándéka; — Madarász Gyula, Adatok a cinkefélék boncz- és rendszertanához, szerző ajándéka; Petzval Ottó, Kézikönyv mezei gazdák, gépészek, mozdonyvezetők és fűtők számára, Baranya István ajándéka; — Demeter Károly, Az Urticaceák szövettanához, szerző ajándéka; — Lederer Ábrahám, A természettan tanításának módszere, szerző ajándéka; — Scharschmidt Gyula, A chlorophyll és a növényi sejtmag morphológiájához, szerző ajándéka; — Prof. Dr. Maurice Staub, Sur l'état de Phytophénologie en Hongrie, és Prof. Dr. M. Staub, Die Reblaus und ihre Verwüstungen, szerző ajándékai. — Köszönettel vétetnek. A választmány Dr. Bene Rudolf úrnak szép adományáért külön jegyzőkönyvi köszönetet szavaz.

Titkár elszomorodással jelenti, hogy az utolsó vál. ülés óta 29 tagtárs elhunytáról értesült; névszerint elhunytak: Takács János min. tan. a Társulat tiszteleti tagja; Angermayer Alajos, tanító Szénegetőn; Blauhorn Károly, Sárkeresztúron; Géczy Gyula, hivatalnok Besztercebányán; Guzits László, járásbíró Nezsideren; Jezerniczky Ödön, orvos Jászkiséren; Kachelmann Villibald, bányatanácsos Selmecezen; Kámánházy Béla, kir. it. tábl. bíró Budapestben; Karászek Názár, áldozár N.-Szombatban; Korányi József, postamester Nyir-Bátorban; Lakatos Ottó, házfőnök Aradon; Langh Ferencz, megy. főorvos Beregszászon; Majorossy Géza, orvos Kassán; Molnár Aladár, orsz. képviselő Budapestben; Moróc István, kir. tanácsos Budapestben; Neszmélyi Antal, orvos Veszprémben; Nichold János, erdész Kálmáncsán; Payer Antal, apát-plébános Jász-Apátiban; Pete Imre, tanárjelölt Budapestben; Rónay Ferencz, bányatanácsos Selmecezen; Rusz Ferencz, tanító Budapestben; Schedl Ignác, Pécssett; Sebők László, plébános Gyöngyösön; Gróf Somogyi János, L.-Patonán; Stürzenbaum

József, geológus Budapesten; Szabó Lázár, tanárjelölt Tarcsafalván; Stelczer Károly, Erdődészen; Várent István, gymn. igazgató Sz.-Somlyón; Verebélyi József, Gödöllőn. — Szomorú tudomásul szolgál.

Kilépésöket bejelentették 16-an. — Tudomásul van.

Kitörlésre ajánltanak, mint régi adósok, 35-en. — Kitöröltetnek.

Az új tagokul ajánlottak nevei felolvastattak és mindannyian, számra 100-an megválasztattak; velök a tagok létszáma, levonva a veszteségeket, 5483-ra emelkedett, kik között 117 alapító és 98 hölgy van.

A Forgó Tőke pénztári kimutatása

az 1881. évi október hónap végén.

M e g n e v e z é s	1880		1881		M e g n e v e z é s	1880		1881	
	frt.	kr.	frt.	kr.		frt.	kr.	frt.	kr.
B e v é t e l.					K i a d á s.				
Maradék a megelőző évről	4347	26	3721	83	Alapítványul iratott .	3000	—	2000	—
Kamatok, szelvények .	885	38	1092	35	Bútorokra	63	85	296	95
Oklevelek díja	594	—	568	—	Fára, világításra	58	86	133	60
Helybeli tagdíj a folyó évre	3961	—	3892	—	Házbérre	1136	25	1176	—
Vidéki tagdíj a folyó évre	10321	75	10093	25	Irodai költségre	88	42	85	90
Tagdíjhátralékok	558	50	433	50	Könyvtárra	1932	85	1523	01
Előrefizetett tagdíjak	76	—	97	—	Írói díjak s népsz. előad.	1343	84	1611	37
Előfizetések és eladott kiadványok	1358	39	925	25	Szerkesztők tiszteletdíja .	255	—	275	—
Füzetes Vállalat	277	56	1557	03	Közlöny kiállítására	4390	17	4971	26
Hirdetések	1555	54	754	—	Füzetes Vállalatra	620	79	1602	58
Vegyések	10	25	22	15	Kisebb nyomtatványokra .	188	15	242	35
					Oklevelek kiállítására	171	50	191	60
					Tiszti személyzetre	3217	66	3287	45
					Szolgák fizetésére	1198	20	1020	—
					Postaköltségre	126	83	115	53
Összesen	23945	63	23156	36	Hirdető mellékletre	993	87	532	97
					Vegyés kiadásokra	218	41	206	80
					Rendkívüli kiadásokra	150	28	20	—
					Pályakérdésekre	—	—	600	—
					Összesen	19154	93	19892	37

LEUTNER KÁROLY s. k., *pénztárnok.*

XII. RENDKÍVÜLI SZAKÜLÉS.

1881, szept. 7-ikén.

Elnök: SZILY KÁLMÁN.

Elnök megnyitva az ülést, előadja, hogy Dr. Entz Géza, kolozsvári egyetemi tanár, a Társulat részéről a véglények körében tanulmányok tételével megbízatván, tanulmányait nagyrészt befejezve, e közben szerzett tapasztalatainak egyikét óhajtja e szakülésen előterjeszteni. Dr. Entz Géza, teendői által elfoglaltatva, az iskolai év folytán nem jelenhetne meg Társulatunk szakülésén előterjesztését megteendő, azért a titkárság az elnökkel egyetértőleg jönnek

látta e rendkívüli szakülés megtartását. — Ez után

29. Dr. Entz Géza előadást tart „A véglények kikészítésének és állandó eltartásának módjáról“. Felsorolva az e téren eddig tett kísérleteket, előadja saját módját, mely szerint e parányi szervezeteket fixálja, festi és állandó készítményekül elzárja. (L. a Közlöny 145-ik füzeté 381-ik lapján.) Előadását számos készítménnyel illusztrálja.

XIII. SZAKÜLÉS.

1881, okt. 19-ikén.

Elnök: SZILY KÁLMÁN.

30. Dr. Horváth Géza előadást tart „A gubacsok jelentőségét általában,

különösen kiemeli ezek szerepét a levéltetvek életében; bemutat néhány nevezetesebb gubacsot és elmondja az újabb vizsgálatok

eredményeit a levéltetvek biológiájára és fejlődésére vonatkozólag. A fejlődés sorozatának egyes alakjait mikroszkóppal is bemutatja. (Bővebben közöljük.)

31. Dr. Borbás Vincze bemutatja a „Flora exsiccata Austro-Hungarica“ első és második cenzuriáját. E vállalat létrehozója és vezetője Dr. Kerner bécsi egyetemi tanár; az egész több botanikus közreműködésével a bécsi egyetem költségén jelenik meg s csak tudományos intézetek meg a közreműködők kapják. Előadó, e két cenzuria tartalmát ismertetve, felemlíti, hogy örömeire szolgál, hogy az *Onobrychis Visianii*, Borbás, melynek faji jogosultságát kétségbe vonták, az első cenzuriának 4-ik számát képezi s legalább is száz példányban van elterjedve a tudósok közt és így alkalmuk lesz azt megvizsgálni és sorsa felett határozni. Bár előadó nagy súlyt nem fektet e növényre, megjegyzi, hogy a Flora

exsiccata példányai nem az ő gyűjtéséből származnak és Kerner maga, nélküle határozta volt meg azokat. (Bővebben l. a 474-ik lapon.)

Bemutat ezután két Pelargoniumot és egy Martyniát három-három szíklevéllal, továbbá a kukoricaa himvirágzatát, melyen egy kis cső is fejlődött, ami adat annak bizonyítására, hogy a különvirágú virágok a pároséltű virág himjének vagy termőjének elsatnyulásából keletkezett; bemutat továbbá egy fias kukoricacsövet, mely tulajdonképen a himvirágzat alakját, a bugát utánozza.

Herman Ottó az *Onobrychis Visianii*, Borbás faji jogosultságára nézve megjegyzi, hogy annak Kernertől a Flora exsiccata-ba való felvétele nem döntő s ő maga részéről továbbra is fentartja azon nézetét e növényről, melyet a Természettudományi Füzetekben annak idején kifejtett.

LEVÉLSZEKRÉNY.

(53.) AZ ÉLŐ HALIKRÁT TARTALMAZÓ KÜLDEMÉNYEK KEZELÉSÉRŐL. — A Köz-munka- és közlekedési m. kir. miniszterium részéről következő sorok közlésére kérttünk fel: „Hogy a postaközvegek a halikrát tartalmazó postaküldemények különös elővigyázatot igénylő kezelésére figyelmeztetve legyenek, az ily tartalmú küldeményekre jövőre rendszerint egy fehér lap lesz ragasztva, melynek felső részén szembeöltő jelül vörös nyomtatású hal-alak lesz, a papírlap alsó része két részre osztva balról a küldemény tartalmának megjelölését és ennek megfelelőleg a kezelésnél szükséges elővigyázatra való figyelmeztetést, jobbra a küldemény címét, és a lap szélén köröskörül e szavakat: „Felül!“ „Vigyázz!“ fogja tartalmazni. — Az ily küldeményeket a vasúti postakocsikban, valamint a postahivatalokban való őrzés ideje alatt is soha sem szabad meleg kályhák közelében, hanem csak lehetőleg hűvös, de mindamellett fagy ellen védett helyen elhelyezni; úgyszintén óvni kell az ily küldeményeket az átrakodásnál lökés vagy dobás által előidézhető erős rázkódásoktól. — Ezekre a postavezetőket, postahivatali szolgálkat, postalegényeket és küldönczöket különösen figyelmeztetni kell. — Az említett küldeményeket mindenkor a legelső és leggyorsabb alkalommal kell továbbítani és a rendeltetési postahivataloknak a küldemények lehető gyors kézbesítéséről gondoskodni.“

(54.) L. L. úrnak Sz.-on. Gabonasziszikektől erősen ellepert és megfertőzött magtárak vagy padlások tökéletes kitisztítására ajánlható mindenekelőtt az illető helyiség-

nek teljes kiürítése, gondos kitakarítása és kiszellőztetése, azután pedig 2—5%-os karbonsav-oldattal meszeléssel való belocsolása. Tanácsos azonkívül a falakat újra bemeszselni s minden hasadékat és falrepedést mésszel bekenni. H. G.

(55.) B. K. úrnak S.-kén. A beküldött gyökértetű a *Tychea trivialis*, Pass. fajhoz tartozik, mely nemcsak a taraczk, hanem más pázsitféle növények, péld. a buza-gyökerén is élősködik. A hasonló alakú és narancssárga színezetű szárnyatlan gyökértetűektől leginkább az által különböztethető meg, hogy öttagú csápjainak harmadik tagja valamennyi között a leghosszabb. Ezt a gyökértetűt semmi esetre sem lehet a gabonaüszög előidézőjének tekinteni, mert általánosan ismeretes, hogy az üszögbetegséget minden növénynél és így a gabonaféléknél is mindig bizonyos élősdigombák, az ú. n. üszöggombák okozzák. (V. ö. Buza János, Kultivált növényeink betegségei. 60. s köv. 1.) Hogy Ön e gyökértetűket gyakran üszkös buza és árpa gyökerén is találta, az pusztá véletlenség. A gabonaüszög és a gyökértetvek között nincsen semmiféle okozati összefüggés; a gyökértetvek az üszöggombák kifejlődésére a legcsekélyebb befolyással sincsenek. H. G.

(56.) Nem volna-e olyan növénykedvelő, ki hajlandó növényeimet más vidékbeliekkel, vagy más országbeliekkel felcserélni. Szeretnék növénygyűjteményem szaporítása céljából csereviszonyba lépni növénytannal foglalkozó egyénekkel.

S-Tóthfalu. MÁRTON JÓZSEF, tanító.

Creative Commons License Deed

Nevezd meg! - Így add tovább! 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0)

Ez a [Legal Code \(Jogi változat, vagyis a teljes licenc\)](#) szövegének közérthető nyelven megfogalmazott kivonata.

[Figyelmeztetés](#)

A következőket teheted a művel:

szabadon másolhatod, terjesztheted, bemutathatod és előadhatod a művet

származékos műveket (feldolgozásokat) hozhatsz létre

kereskedelmi célra is felhasználhatod a művet

Az alábbi feltételekkel:

Nevezd meg! — A szerző vagy a jogosult által meghatározott módon fel kell tüntetned a műhöz kapcsolódó információkat (pl. a szerző nevét vagy álnévét, a Mű címét).

Így add tovább! — Ha megváltoztatod, átalakítod, feldolgozod ezt a művet, az így létrejött alkotást csak a jelenlegivel megegyező licenc alatt terjesztheted.

Az alábbiak figyelembevételével:

Engedély — A szerzői jogok tulajdonosának engedélyével bármelyik fenti feltételtől [eltérhetsz](#).

Közkinccs — Where the work or any of its elements is in the [public domain](#) under applicable law, that status is in no way affected by the license.

Más jogok — A következő jogokat a licenc semmiben nem befolyásolja:

- Your fair dealing or [fair use](#) rights, or other applicable copyright exceptions and limitations;
- A szerző [személyhez fűződő](#) jogai
- Más személyeknek a művet vagy a mű használatát érintő jogai, mint például a [személyiségi jogok](#) vagy az adatvédelmi jogok.

- **Jelzés** — Bármilyen felhasználás vagy terjesztés esetén egyértelműen jelezned kell mások felé ezen mű licencfeltételeit.